

परिवर्तनको लागि क्राइम अपरेशन

CRIME OPERATION साप्ताहिक

क्राइम अपरेशन साप्ताहिक
पत्रिकाको इ-पेपर
www.crimeoperation.net
मा खण्डन गर्दा हेर्दा सतुपूर्ण
महानुभावहरूमा हार्दिक
अनुरोध गर्दछु ।
सत्पाठक

□ वर्ष ११ □ अंक ४४ २०८० अषाढ ३ गते आईतवार Sunday 18, JUN 2023 □ पृष्ठ: ६, □ मूल्य रु. १०/-

हुलाकी राजमार्ग सडक निर्माण कार्य अलपत्र हुँदा यूवाहरू आन्दोलित

विराटनगर । हुलाकी राजमार्ग खण्डको विराटनगर देखि रतुवामाई सम्मको सडक निर्माण कार्य टेक्केदारले अलपत्र पारेपछि कटहरी गाउँपालिकाका यूवाहरूले सडक निर्माण कार्य चाडो भन्दा चाडो सम्पन्न गर्न माग गर्दै सडक अवरोध गर्दै विरोध प्रदर्शन गरका छन् ।

विहीवार भएको सडक अवरोध र विरोध प्रदर्शनका क्रममा प्रहरी र स्थानीय बिच भडप समेत भएको थियो । हुलाकी राजमार्ग निर्माण गर्ने टेक्केदारले निर्माण कार्य हिला सुस्तु गरको, कम असल सामग्री प्रयोग गरेकोमा गाउँपालिका अध्यक्ष समेत मुख दर्शन भई रहेको र टेक्केदारलाई कुनै कारवाही नगरेको भन्दै कटहरी गाउँपालिका अध्यक्ष देवराज चौधरीलाई अपशब्द प्रयोग गरी विरोध जनाएका थिए ।

सडकको दुवै पट्टी खनेर अलपत्र पारेपछि विराटनगर देखि रतुवामाई सम्मको सडक गर्मी हुँदा धुलाम्मे र पानी पर्दा हिलाम्मे हुँदा सर्वसाधारण जनता सास्ती भोग्न बाध्य भएपछि यूवाहरू विरोध प्रदर्शनमा उत्रेका हुन् । त्यसैगरी सो सडक खण्डमा सडक दुर्घटनामा परी दुई जनाले ज्यान गुमाई सकेको छ भने दर्जनौ घाइते भएका छन् ।

लघुवित्तिय विरुद्धको आन्दोलन देश व्यापी

विराटनगर । लघुवित्तिय संस्थाहरूको विरुद्धमा विगत २०७८ माघ १ देखि गुल्मी जिल्लाको गुल्मीरवार गाउँपालिकाबाट सुरु भएको हाम्रो आन्दोलन आज देशव्यापी रूपमा अगाडी बढिरहेको सो आन्दोलनलाई अझ प्रभावकारी बनाउन अषाढ ३ गते आईतवार कोशी प्रदेश बन्द सहितको आन्दोलनको कार्यक्रम घोषणा गरेको छ ।

लघुवित्तिय संस्था विरुद्धको संघर्ष समिति, नेपालका केन्द्रिय अध्यक्ष मनिराम जाबालीले अषाढ १ गते नेपाल पत्रकार महासंघ मोरंगको सभाहलमा पत्रकार सम्मेलन गरी

हुलाकी राजमार्ग खण्डको मोरंगको कटहरी गाउँपालिकाको कटहरी बजारमा बाटो अरोध गर्दै युवाहरू ।

हुलाकी सडक विराटनगर महानगरपालिका देखि रतुवामाई नगरपालिका सम्मको निर्माण कार्यमा हिला सुस्ती र लापावाहिका कारण सडक क्षेत्रमा बसोबास गर्ने आम जनता र सडकमा अगामन गर्ने जनतामा धुलोले स्वास्थ्यमा असर पार्ने र पानी परेपछि हिलोमा टुघटना जोखिम बढ्ने भन्दै तत्काल काम सुचारु गर्न प्रदर्शन जारी यूवाहरूको मुख्य माग रहको छ ।

तीन वर्ष अघि हुलाकी राजमार्गको विराटनगर देखि

रतुवामाई सम्मको सडक खण्डमा काम शुरु गरको टेक्केदार कम्पनी र पेट्टी टेक्केदार काममा हिला सुस्ती गर्ने बेला बेलामा काम छोडेर वेपत्ता हुने कारणले सो राजमार्ग अहिले अलपत्रमा परेको छ ।

सम्पर्क विहीन बनेका टेक्केदारहरूलाई कारवाहीको माग गर्दै कटहरीमा सडक अवरोध गरी विरोध गर्दै आएका यूवामाथि प्रहरीले गरेको अनावश्यक हातपात गरेकोमा आन्दोलन जारी यूवा अवदेश भन्नाले आक्रोश व्यक्त गरको थिए । यसअघि हुलाकी राजमार्गमा

पने क्षेत्रका सधिय र प्रदेश सांसद, नगरपालिकाका प्रमुख र गाउँपालिका अध्यक्ष लगायत जनताका जनप्रतिनीधिहरूले हुलाकी राजमार्गको काम तत्काल सुचारु गर्न बैशाख २१ गते पत्रकार सम्मेलन गरी एक हप्ताको अल्टीमेटम दिदै सो अवधीमा काम सुचारु नगरे सडक अवरोध गरी जनताको साथ लिएर आन्दोलनमा उत्रने चेतावनी दिएका थिए । सो चेतावनी पछि कामलाई तिब्रता दिएको थियो । तर पुनः टेक्केदारले बाँकी अन्तिम पेजमा...

भाषा,साहित्य, कला र संस्कृती संरक्षण गर्न माग

विराटनगर । प्रदेश स्तरीय भाषा, साहित्य, कला र संस्कृती क्षेत्रका सरोकारवालाहरूसंग गरिएको एक दिवसिय कार्य शाला गोष्ठीका सहभागीहरूले कोशी प्रदेशमा बसोबास गरेका सबै जातजातिहरूको भाषा, साहित्य, कला र संस्कृतीको संरक्षण हुनु पर्ने माग गरेका छन् ।

प्रदेश सरकार, सामाजिक विकास मन्त्रालय कोशी प्रदेश विराटनगरले आयोजना गरेको

कार्यशालामा कोशी प्रदेशको १४ जिल्लाबाट सहभागी हुन आएका जातिय संघ संस्थाका प्रतिनिधीहरूले सो माग गर्दै कोशी प्रदेशमा भाषा, साहित्य, कला र संस्कृती संरक्षण गर्न प्रतिष्ठान बनाउनु पर्ने माग समेत गरको हो ।

सो कार्यशाला गोष्ठीको उदघाटन सत्रको प्रमुख अतिथीका रूपमा उपस्थित भएका बाँकी अन्तिम पेजमा...

वृहत मधेशी नगरिक समाजको नवौँ स्थापना दिवस सत्पण

विराटनगर । वृहत मधेशी नागरिक समाज केन्द्रीय समिति विराटनगरले नवौँ स्थापना दिवस भव्य रूपमा सम्पन्न गरका छन् ।

नवौँ स्थापना दिवसको अवसरमा शितल धर्मशालामा वृहत कार्यक्रमको आयोजना गरी केक काटेर मनाएका हुन् । सो कार्यक्रममा उपस्थित प्रबुद्ध व्यक्तित्वहरूले मधेशी जनताको अधिकारको लागि खोलिएको राजनीतिक दलहरूले आ-आफ्नै स्वार्थ पुर्तिमा लागी टुटफुट भएकेले मधेशी जनता अधिकार पाउनबाट बाँचित भएको बताए । अधिकार

पत्तीका लागि मधेशी राजनीतिक दलहरू एक जुट हुने पर्ने विचार राखेका थिए ।

सो कार्यक्रममा नागरिक अभियानका अगुवा बलराम यादव, जनमत पार्टीको केन्द्रिय सदस्य परमेश्वर मुर्मु, अधिवक्ता रामलाल सुतिहार, जनता समाजवादी पार्टीका केन्द्रीय सदस्य संजय सिंह, रामअशिस महते, श्यामनन्द शर्मा, मुस्लीम समुदयबाट तवरेज हक लगायतले आ-आफ्नो विचार राखेका थिए । बाँकी अन्तिम पेजमा...

खाद्य पदार्थ उपभोगका लागि अनुरोध

- प्याक भएका खाद्य पदार्थहरूको लेवलमा उत्पादन मिति, उपभोग्य मिति, व्याच नं., तौल, उद्योगको नाम, ठेगाना आदि हेरेर मात्र उपभोग गरौं ।
- अस्वभाविक रङ्ग भएका रङ्गीचङ्गी खाद्य पदार्थ उपभोग नगरौं ।
- खाद्य पदार्थको गुणस्तर सम्बन्धमा कुनै गुनासो भए सम्बन्धित निकायमा जानकारी गराऔं ।
- साथै खाद्य पदार्थ उत्पादक उद्योगले खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यालयबाट अनुज्ञापत्र लिएपछि मात्र उत्पादन तथा विक्री वितरण गर्ने गरौं ।

खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय, विराटनगर,
सम्पर्क : ०२१-४७०८२८

SUKRATARA FURNITURE UDYOG
BIRATNAGAR
9842033365
9805391277
Chattdev007@gmail.com

All types of Fabrication, Furniture, Prefab, Truss are available.

कोशी प्रदेश...

व्यवसायिक पर्यटन, छुट्टि मनाउने पर्यटन, सम्मेलन पर्यटन, प्रदर्शनी पर्यटन, जंगल सफारी पर्यटन आदिको प्रवर्द्धन गरिनेछ। प्रदेशका नदीहरूमा जल पर्यटनको सम्भाव्यता अध्ययन गरी स्थानीय तह र निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा जलविहार तथा जलयानाजन्ता सार्हासिक पर्यटनसँग सम्बन्धित गतिविधिहरू सञ्चालन गरिनेछ।

- विराट दरबार, बजुंताल, मुन्धुम मार्ग, तिनजुरे-मिल्के-जलजले-ओलाइचुङगोला जस्ता सम्भावनायुक्त पर्यटकीय स्थलहरूको परिक्रमा मार्ग विकास गरी पर्यटकहरूको बसाई अबधि लम्बाइ प्रदेशको सामाजिक आर्थिक उपाजनामा टेवा पुऱ्याइनेछ।

माननीय सभामुख महोदय, प्रदेश सभाका माननीय सदस्यहरू,

- अन्त्यमा, नेपालको सिवधानले आत्मसात गरेका मान्यता र परिकल्पनाहरू, योजनाबद्ध विकास प्रक्रियामा तय गरिएका राष्ट्रिय र प्रादेशिक लक्ष्यहरू, नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिबद्धताहरू, प्रदेशमा आम जनसमुदायबाट प्रकट भएका भावनाहरू एवम् राजनीतिक दलहरूले उठाएका शान्ति, सुव्यवस्था र विकासका विषयवस्तुहरूका अन्तरनिहित चाहनालाई यो नीति तथा कार्यक्रमले समेटेको छ। प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्न आवश्यक साधन स्रोतको व्यवस्था गरिनेछ। यो नीति तथा कार्यक्रम स्वच्छ, सुखि र सम्मून्नत कोशी प्रदेशको खाका संहितको नीतिगत दस्तावेजको रूपमा रहेकोले यसको कार्यान्वयनमा सबै क्षेत्रबाट आवश्यक सहयोग प्राप्तहुने विश्वास लिएकोछु। यो नीति कार्यक्रमको निर्माणमा

सुभाव दिनुहुने राजनीतिक दलहरू, प्रदेश सभाका माननीय सदस्यहरू, संचार क्षेत्र, नागरिक समाज तथा प्रदेशको विकास प्रयासमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय संघ सस्था र विकास साझेदार निकाय एवम् नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा कार्यमा संलग्न हुने सबैप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

हुलाकी...

लापावांही गरेपछि, स्थानीय यूवाहरूले आन्दोलन थालेका हुन्।

सडकछेउका वासिन्दाहरूको घरमा बस्ने अवस्था छैन, अहिले घर धुलोले छपकै छेपेको अवस्था छ। सरकारले बाटो निर्माणको काममा अबपनि हिला सुस्ती गऱ्यो भने सडकमै सुत्ने स्थानीयहरूले जानएको छ। बाटोको विषयलाई लिएर विरोध जनाउनदा प्रहरीले स्थानीय विच केही समय भडप समेत भएको थियो। बाटोमा थुपारे राखेका निर्माण सामग्रीले उक्त सडक खण्डमा दैनिक दुर्घटनाको जोखिम समेत बढेको कटहरी गाउँपालिका वडा नं. ३ का वडाअध्यक्ष जदुकामले बताए।

ठेकेदार र पेटी ठेकेदारहरूले सडक निर्माणमा लापरवाही गर्दा विराटनगर देखि रतुवामाई खण्डको सडकमा यात्रा गर्न नसकिने अवस्था आएको छ। यति मात्रै हैन अत्यधिक धुलोका कारण सडक आसपासका बस्तीहरू नै उठीबास लाग्ने अवस्थामा पुगेको छ। विराटनगर देखि करीव २५ किलोमिटर सडकमा हिँड्न सक्ने र घरमा बस्न सक्ने अवस्था छैन।

लघुवित्तिय...

अर्थतन्त्रको विकास गर रहेको छ। लघुवित्तिय संस्थाहरूको खारेजी तथा ऋण मिनाहा पछि सरकारले गरिव, किसान, मजदुर र विपन्न वर्गमा गर्नुपर्ने योजना प्रस्तुत गरेको थिए। १ मा लघुवित्तिय विधिय संस्थाहरूद्वारा वितरण गरिएको अन्यायपूर्ण सामूहिक र धितो कर्जाको कारणले

सदस्यहरूलाई आर्थिक र सामाजिक शोषणमा परिरेकेका यी संस्थाहरूलाई खारेज गरि गरिव किसान विपन्न वर्ग तथा मजदुर वर्गको जिवनस्तर उठाउनको लागि सरकारले ऋण प्रवाह गर्ने निकाय स्वरूप पूर्ण रूपमा नयाँ संरचना तयारगारि वडा, स्थानीय तह, जिल्ला, प्रदेश र केन्द्र सम्म उद्यमशिल परिोजना आयोग गठन गर्नुपर्ने, २ मा उद्यमशिल परिोजना आयोगद्वारा विषय विज्ञहरू मार्फत गरिव किसान विपन्न वर्ग तथा मजदुर वर्गलाई लक्षित गरि वित्तिय साक्षरता, व्यावसायिक साक्षरता र शिपमूलक तालिम लगायत उद्यमशिल सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने योजनामा रहेको छ।

त्यसैगरी ३ मा उक्त आयोगद्वारा सम्पूर्ण उत्पादनको बजार व्यवस्थापन सहित सदस्यहरूलाई अनिवार्य उत्पादनमा लगाउनु पर्ने, ४ मा उद्यमशिल तालिम प्राप्त सदस्यहरूलाई अल्पकालिन, मध्यकालिन र दिर्घकालिन रणनीति अनुसार उक्त आयोगको अधिनस्तमा कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने, ५ मा उक्त परिोजनामा नेपाल सरकारले गरिव, किसान, र विपन्न वर्ग शिर्षकमा विनियोजन हुने रकम र जनताको प्रत्यक्ष लगानीमा संयुक्त साझेदारीमा योजना संचालन गर्नुपर्ने, ६ मा यस परिोजना अर्न्तगतका कार्यकमलाई स्थानीय तह, जिल्ला, प्रदेश सम्म अल्पकालिन, मध्यकालिन र दिर्घकालिन योजना बनाई पकेट क्षेत्रको रूपमा परिचालन गर्नुपर्ने, ७ मा यस परिोजना अर्न्तगतका सम्पूर्ण कार्यक्रमहरू स्वयम निकाय जिम्मेवार हुने गरि अनुगमन र नियमन गर्दै प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्नुका साथै व्यावसायिक विमा अनिवार्य गराउनुपर्ने, ८ मा विषय विज्ञद्वारा तालिम प्राप्त

वृहत मधेशी नागरिक समाज केन्द्रिय समिति विराटनगरले जेठ ३१ गते आयोजना गरेको नवौँ स्थापना दिवसमा सहभागी भएका प्रबुद्ध व्यक्तित्वहरू। फोटो : श्याम सुन्दर सुतिहार

सदस्यहरूलाई ० प्रतिशत व्याजमा कर्जा प्रवाह गरि उत्पादन तथा व्यवसाय अनुसारीको ३ महिना, ६ महिना र १ वर्षमा कूल लगानीको १० प्रतिशत साँवा अशुल गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्ने। ९, यस परिोजना अन्तरगतका कार्यक्रमहरू कुनै पनि नामका विचौलियाहरूलाई प्रयोग गर्न र गराउनबाट बन्चित गर्नुपर्ने योजनाहरू प्रस्तुत गरेका थिए।

त्यसैगरी पत्रकार सम्मेलनमा ऋण मिनाहा कसरी गर्ने समेत बताएका थिए। जस अनुसार १ मा लघुवित्तिय संस्थाहरूले फिर्ता नहुने गरि केन्द्र वचतको नाममा विगत ३० वर्ष देखि गरेको प्रति सदस्य रु ५ बराबरको रकम फिर्ता गर्नुपर्ने, २ मा लघुवित्तिय संस्थाले कर्जा प्रवाह गर्दा सेवा शुल्क १.५ प्रतिशतको नाममा वर्षमा २/३ पटक पूर्वकर्जा प्रवाह गर्दा अशुल गरेको रकम तुरुन्त फिर्ता गर्नु पर्ने, ३ मा १५ प्रतिशतमा प्रमाणित गरि लगानी लगाउने र उक्त लगानी लगाउँदा मासिक १ किस्ता बराबरको रकम सुरुमै अशुल गर्ने र विभिन्न नामको वचत र व्यक्तिगत विमाको नाममा काटिने रकम र १२ महिना सम्म घडुदो व्याजमा हिसाब नगरि चक्रवृद्धि व्याज लगाई अशुल

गरेको रकम हिसाब गरि तुरुन्त फिर्ता गर्नुपर्ने, ४ मा करिव २० प्रतिशत रकम स्वयम ऋणीहरूको वचत रहने भएकाले उक्त रकम ३० प्रतिशत रकम नेपाल सरकार र ५० प्रतिशत रकम लघुवित्तिय संस्थाहरूले माविका बुँदाहरूमा केन्द्रित रकम फिर्ता गर्ने गरि उक्त संस्थाहरूद्वारा लगाईएको अन्यायपूर्ण ऋणको मिनाहा गर्नुपर्ने, ५. सम्पूर्ण ऋणहरू बाहेकका विभिन्न नाममा गरिएको वचत कर्ताहरूको रकम हिसाब गरि तुरुन्त फिर्ता दिनुपर्ने लगायतका उपायहरू पत्रकार सम्मेलनमा बताएका थिए।

सोही पत्रकार सम्मेलनमा सहभागीहरूले आ-आफ्नो लघुवित्तिय संस्थाहरूले दिएको पिडा समेत सुनाएका थिए। बन्दा लगायतको कार्यक्रम सार्ने प्रदेशमा गर्ने बन्दा लगायतको कार्यक्रम गर्ने अध्यक्ष जावलीले बताए।

भाषा...

कोशी प्रदेशका सामाजिक विकास मन्त्री माननीय बुद्धिकुमार राजभण्डारीले कोशी प्रदेशमा बसोबास गरेका सबै जातजातिको भाषा, साहित्य, कला र संस्कृतीको संरक्षण हुनु आफू प्रतिबद्ध रहेको भन्दै म मन्त्री भई रहे भने तपाईंहरूको प्रतिष्ठान बन्नु पक्का भएको प्रतिबद्धता जनाएका थिए।

त्यस पछि, खुल्ला सत्रमा भाषा, साहित्य, कला र संस्कृती सम्बन्धमा चारवटा कार्यपत्रहरू प्रस्तुत भएका थिए। ती कार्यपत्रमा वृहत छलफल भएका थिए। कार्यपत्र समग्र रूपमा राम्रो भएता पनि ती कार्यपत्रमा अझ छुट्टेका भाषाभाषी, जातजाती, क्षेत्रमा व्यक्तित्वहरूलाई समेट्नु पर्ने सहभागी मध्येका भाषा संस्कृति प्रतिष्ठानका अध्यक्ष जय प्रकाश महतोले बताउँदै कोशी प्रदेशमा बोलिने मगही भाषालाई कार्यपत्रमा समावेश नगरेको मा खेद प्रकट गरेका थिए।

त्यसैगरी मैथली क्षेत्रमा रहेको हस्तकलालाई कला क्षेत्रको कार्यपत्रमा नसमेटिएकोमा अपन विराटगढ परोपकार संस्थाकी अध्यक्ष बसुन्धरा भाले आक्रोस व्यक्त गरेका थिए।

उक्त कार्यक्रममा सामाजिक विकास मन्त्रालयका निमित्त सचिव फणिन्द्र खत्रीको अध्यक्षतामा सम्मन भएको थियो।

पूहत...

उक्त कार्यक्रममा भाषा धारण पत्र प्रस्तुत गर्दै वृहत मधेशी नागरिक समाजका केन्द्रिय अध्यक्ष सूर्यनाथ प्रसाद सिंहको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको थियो।

पानीजन्य रोग र सरसफाइको कमीसँगसम्बन्धित बच्चा विनाश क्रियाकलाप अवलम्बन गर्दा हार्दिक अनुरोध गर्दछौं ।

- सुरक्षित पानी विरू यदि सुरक्षित नलागेमा पानी शुद्धीकरणका घरेलु विधि : उमाल्ने, क्लोरिन गर्ने, फिल्टरिङ गर्ने आदि विधि प्रयोग गरी मात्र पानी पिऊ ।
- चपीको नियमित प्रयोग गरी, गराऔं र चर्मी नियमित सफा राखौं ।
- ताजा, सफा र राम्ररी पकाएरका खानेकुरा खाऔं ।
- दिसा गएपछि, बच्चाको दिसा घोएपछि खाना पकाउनु खानु अगाडि र खाना खाएपछि फोहोर छोएपछि साबुन पानीले हात धौऔं एवं धुन लगाऔं ।
- खोक्दा, हाड्यु गदा कुहनाले वा टिस्यु पेपरले नाक, मुख छोपौं, आवश्यक रूपमा नाक मुख, आँखा वा अनुहारलाई हातले नछौऔं ।
- कुहिनै तथा नकुहिनै फोहोरलाई बर्गीकरण गरी उचित रूपमा व्यवस्थापन गर्ौं। घर वरपर जथाभावी पानी र फोहोर जम्न नदौऔं। खाने पानीका स्रोत पोखरी, ताल, तलैया, नदी, समुदायिक वातावरण सफा राखौं ।

खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभाग
संघीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना
विराटनगर, मोरंग, कोशी प्रदेश

स्तनपान : बालबालिकालाई वरदान

- आमाको दुधमा बालकालिकालाई आवश्यक पर्ने पर्याप्त पानी र खनीज हुन्छ।
  - आमाको विगौती दुधले बालबालिकालाई खोप सरहको काम गर्छ।
  - स्तनपानले शिशुको शारिरीक, मानसिक, बौद्धिक तथा सामाजिक विकासमा मद्दत गर्छ।
  - बजारमा पाईने प्याकेट दुध वा फर्मुला आमाको दुध जस्तो पोसिलो हुदैन।
- त्यसैले बालबालिकालाई स्तनपान गराऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

सतपाढकी पिडितहरूलाई समाधान देऊ

लघुवित्तिय सस्थाहरूको विरुद्धमा विगत २०७८ माघ १ देखि गुल्मी जिल्लाको गुल्मीदरवार गाउपालिकाबाट सुरु भएको आन्दोलन आज देशव्यापी रूपमा अगाडी बढिरहेको अवस्था रहेको छ। विगत १६ महिनादेखि निरन्तर चलि रहेको आन्दोलनले वित्तिय क्षेत्र सुधारमा केहि परिवर्तन गर्न राष्ट्र बैक वाध्यकारी अवस्थामा पुगी बैक तथा वित्तिय सुधारका लागि केहि कार्यक्रमहरू सार्वजनिक गरिरहेको छ, भने केहि बहसको रूपमा उठिरहेका छन्। अहिले सम्मको लघुवित्तिय पिडितहरूको आन्दोलनको क्रममा उदयपुर जिल्ला गढिमाई गा.पा. वडा नं ७ निवासी पदम बहादुर राईको मृत्यु भएको छ भने ५ दर्जन जित लघुवित्तिय पिडितहरू घाइते भएको छन्।

आन्दोलनले नै गर्दा एक अंकमा व्याजदरका बहस सहकारी र लघुवित्तिय क्षेत्रमा सुधारका लागि नीति तथा कार्यक्रम मै सार्वजनिक गर्ने र एक सदस्य र एक लघुवित्तिय कार्यक्रम तथा असुल गरेको सेवा शुल्क बापतको रकम आंशिक रूपमा भएपनि फिर्ता गर्न वाध्य पार्नु सकारात्मक सुधार भएको देखिन्छ। यी सुधार हुनुमा लघुवित्तिय पिडितहरूको आन्दोलन बापतको सामान्य उपलब्धि भएको देखिन्छ। 'वाचौ र वचाओर अधिवक्ता' लघुवित्तिय सस्थाहरूको ज्यादतीको विरुद्धमा एक जुट हौऔं नाराका साथ शुरु भएको आन्दोलन अहिले बन्द हडतालमा उत्रिएका छन्। त्यसैले कुनै समस्याको समाधान आन्दोलन होइन कुरालाई मनन गर्दै लघुवित्तिय सस्था र पिडितहरूको समास्या नेपाल राष्ट्रबैकले चाडो भन्दा चाडो समाधान गर्नु पर्छ।

नेपाल राष्ट्र बैकबाट इजाजत प्राप्त लघुवित्तिय सस्थाहरूले गरेको ज्यादतीहरूको बरेका जसले संस्था संचालन गर्न अनुमति दिन्छ त्यसैले त्यसको नियमन पनि गर्नु पर्छ। राष्ट्रबैकबाट इजाजत प्राप्त संस्थाले आम नेपाली जतालाई ठगी गरेपछि राष्ट्रबैक पनि दोषी ठहरिन्छ। त्यसैले राष्ट्र बैकले कमाएको साख जोगाउन पनि लघुवित्तिय सस्थाहरूले कुन छिद्रबाट ज्यादती गरेको छ, सोको पत्ता लगाई त्यस्ता लघुवित्तियहरूलाई कारवाही गरी पिडितहरूको समस्या समाधान राष्ट्र बैकले गरी दिनु पर्ने आवश्यक छ। अन्यथा लघुवित्तिय पिडितहरूले आन्दोलनलाई अझ शसक्त नवनाउला भन्न सकिन्छ।

कोशी प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०-८१ को लागि नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक (पूर्णपाठ)

कोशी प्रदेश सरकारले आगामी आर्थिक वर्षका लागि आफ्नो नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरेको छ। प्रदेशसभा बैठकमा प्रदेश प्रमुख पशुपति खड्काले सरकारको नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक गरेका हुन्। सरकारले सार्वजनिक गरेको कार्य क्रममा कृषि क्षेत्रको व्यावसायिक प्रवर्द्धन, रोजगारी केन्द्रित कृषिलाई लगायतका दर्जनौं प्राथमिकतामा राखेका छन्।

त्यसगरी नीति तथा कार्यक्रममा प्रदेशको लगानी सम्मेलन आयोजना गर्ने, आन्तरिक राजस्व वृद्धिको लागि सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनमा शैल्युद्धारका सुझावलाई कार्यान्वयन गरिने, स्थानीय तहका स्वीकृत रिकट दरबन्दीमा कर्मचारी पदपूर्ति प्रणालीलाई छिटो, छरितो, गुणस्तरीय बनाउन कानूनी र संरचनागत सुधार गर्दै लैजाने, प्रदेश स्तरीय सञ्चार माध्यमहरूलाई नियमन गर्न आवश्यक कानून निर्माण गरिने छ, प्रदेश सरकारको कार्यसञ्चालन गर्न प्रदेशको राजधानी भित्र प्राप्त हुने जग्गामा भौतिक संरचना निर्माणका लागि गुरुयोजना तयार गरिने कुरा उल्लेख गरिएको छ।

स्थानीय तहसंगको साभे दारीमा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन थप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ, कृषि क्षेत्रमा सानो लगानीबाट स्वरोजगार हुन चाहाने युवाहरूलाई तरकारी, च्याउ, मह, पशुपालन आदि व्यवसाय संचालनका लागि सहूलियतपूर्ण कर्जा तथा सहयोग उपलब्ध गराउने, कृषि बस्तु उत्पादन, भण्डारण, आपूर्ति, गुणस्तर नियमन जस्ता कार्यलाई व्यवस्थित गर्दै लैगिने, स्थानीय तहसंगको सहकार्यमा सितभण्डार निर्माण तथा सञ्चालनमा सहकार्य गरिने, "एक स्थानीय तह एक उत्पादन कार्यक्रम" लाई व्यवस्थित गर्दै लैगिने कुरामा जोड दिइएको छ।

प्रदेशलाई औद्योगिक हबको रूपमा विकास गर्न उपयुक्त स्थानमा "कोशी औद्योगिक क्षेत्र" स्थापनाको लागि अध्ययन गरिने, अल्लो, वाँस, बेतवाँस, भेडाको उन, पशुहरूको छाला, कोगटी जस्ता स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित सञ्चालन तथा प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गरी परम्परागत उद्यमशीलता प्रवर्द्धनका लागि उन्नत प्रविधि अवलम्बनमा सहयोग गरिने बताइएको छ।

प्रदेश भित्रका सबै नागरिकको घरमा आगामी दुई वर्ष भित्रमा विद्युत सुविधा पुऱ्याउन कार्ययोजना स्वीकृत गरी सर्वाभित्तिय निकायसंगको सहकार्यमा कार्ययोजना कार्यान्वयन गरिने, सामुदायिक क्याम्पसहरूको गुणस्तरीय शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनका लागि पूर्वाधार विकासमा सहयोग गरिने कुरा उक्त नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेख गरिएको छ।

लैङ्गिक हिंसा अन्त्यका लागि स्थानीय तहमा संरक्षण कोषको व्यवस्था गर्न सहजिकरण गरिने, कोशी प्रदेशभित्रका विभिन्न जातजाति, भाषाभाषी, सांस्कृतिक र ऐतिहासिक क्षेत्रभित्र रहेका लिपि, भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति आदिको संरक्षण, संवर्द्धन, अध्ययन, अनुसन्धान गरी यस क्षेत्रलाई समृद्ध बनाउनका लागि प्रादेशिक संस्कृति नीति तर्जुमा गरिने बताइएको छ।

मोडि जिल्लाको विराटनगर महानगरपालिका स्थित "बैजनाथपुर क्रिकेट मैदान" लाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको प्रादेशिक क्रिकेट मैदान र भूभाग जिल्लाको कमल गाउँपालिका पाडाजुंगी स्थित "आदिवासी जनजाति रंगशाला" लाई प्रादेशिक रंगशालाको रूपमा विकास गरिने कुरालाई नीति तथा कार्यक्रममा जोड दिइएको छ।

नीति तथा कार्यक्रमको पूर्णपाठः
माननीय प्रदेश प्रमुख श्री परशुराम खड्काले कोशी प्रदेशसभाको बैठकलाई गर्नु भएको सम्बोधन (आर्थिक वर्ष २०८०-८१ को नीति तथा कार्यक्रम) माननीय सभामुख महोदय, प्रदेश सभाका माननीय सदस्यहरू,

नेपालको संविधान कार्यान्वयनको क्रममा प्रदेशको समग्र विकासको महत्वपूर्ण आधार तयार गरी प्रदेश सभाको एक कार्यकालसम्पन्न भई प्रदेश सभाको निर्वाचन पश्चात गठन भएको गरिमायुग अर्थी प्रदेश सभाको चालु अधिवेशनको यस बैठकलाई सम्बोधन गर्न पाउँदा मलाई खुसी लागेको छ।

मूलकमा राष्ट्रहित, लोकतन्त्र र अग्रगामी परिवर्तन का लागि पटक पटक भएका जनआन्दोलन तथा सशस्त्र संघर्ष, जनयुद्ध, मधेश आन्दोलन, आदिवासी जनजाती आन्दोलन लगायत अनेकानेक प्रापिकता लागि भएका विभिन्न आन्दोलनहरूमा सहादत हुनुभएका आदरणीय अमर सहिदहरू प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु।

घाइतेहरूको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु। आन्दोलनमा सहादत हुनुभएका व्यक्तिको सहित घाइते अपाङ्ग, पिडित एवम् बेपत्ता योद्धाहरूले पुऱ्याउनु भएको योगदानको उच्च मूल्यांकन गर्दै बहादुर प्रति हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्दछु।

प्रदेश सरकारको अधिल्लो पाँचवर्षमा सैवधानिक व्यवस्था अनुसार प्रदेश सरकारबाट निर्माण गर्ने आधारभूत कानूनहरू बनेका छन्। प्रदेशको

राजधानी तोकिएको छ। "स्वच्छ, सुखी र समुन्नत प्रदेश" निर्माण गर्ने दुरदृष्टिका साथ प्रदेशमा नीतिगत, कार्यगत संरचनागत आधारहरू तयार भई प्रदेशबाट सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरूले निरन्तरता पाएको छ। संविधान कार्यान्वयनको क्रममा प्रदेश सरकार र प्रदेश सभाको अभ्यास, अनुभव एवम् उपलब्धी उत्साह जनक रहेकोले आगामी दिनहरूमा प्रदेशको आर्थिक तथा सामाजिक रूपान्तरणमा तिब्रता आउने अपेक्षा गरिएको छ।

वर्तमान सरकारको कार्यकालमा सैवधानिक व्यवस्था अनुसार प्रदेश सभाबाट प्रदेशको नामाकरण भई "कोशी प्रदेश" भएको छ। संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीचको सम्बन्धलाई सहकारीता, सहअस्तित्व समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित भएर अझ प्रगाढ बनाउन आवश्यक कानूनहरू तर्जुमा गर्ने, प्रदेश समन्वय परिषद्लाई क्रियाशिल बनाउने, प्रशासनिक समन्वय समितिको क्रियाशिल बनाई कार्यगत समन्वय स्थापित गर्ने कार्यहरू भईरहेका छन्।

संघीय प्रणाली अनुसूची तहको ढाँचामा आधारित सरकारको माध्यमबाट स्थायी शान्ति, समृद्धि, स्थिरता र सुशासन तथा दिगी विकासको प्रतिफल सबैलाई उपलब्ध गराउने दिशामा प्रदेशका कार्यकारी संयन्त्रहरूको प्रयत्न रहेको छ।

नेपालको संविधान अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका एकल तथा साझा अधिकार सूचिको कार्य विप्लुतिकरण बमोजिम कोशी प्रदेशका जनताको आकांक्षा तथा आवश्यकता, प्रदेशले लिएका आवधिक योजनाका लक्ष्यहरू, दिगी विकासका लक्ष्यहरू, नेपाल सरकारले अवलम्बन गरेको राष्ट्रिय लक्ष्यहरू तथा राजनीतिक दलहरूले जनता समक्ष प्रस्तुत गरेका घोषणा पत्र, प्रदेश सरकारको लक्ष्य तथा साझा कार्यक्रम तथा अन्य गुरु योजनाहरूलाई प्रदेश सरकारले गन्तव्य निर्धारण तथा मार्गदर्शनका आधारको रूपमा लिएर सामाजिक न्याय सहितको समृद्ध कोशी प्रदेश निर्माणको अवधारणा कार्यान्वयन भईरहेको छ।

माननीय सदस्यहरू, आगामी आर्थिक वर्ष २०८०-८१ को प्रापिकनीति तथा कार्यक्रमको मार्गचित्रका रूपमा यस अधी प्राप्त गरिएका उपलब्धी, कार्य सम्पादनमा आएका चुनौती तथा सरकारले तय गरेको योजनागत गन्तव्यहरू रहेका छन्।

सरकारको अधिल्लो कार्यकालमा निर्माण भई कार्यान्वयनमा रहेको प्रदेशको पहिलो आवधिक योजना २०७६-७७ र २०८०-८१ आगामी आर्थिक वर्ष सम्म क्रियाशिल रहने छ।

पहिलो आवधिक योजनाको समिक्षा सहित आगामी आर्थिक वर्षमा कोशी प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना निर्माणको आधार पत्र तयार गर्ने, दिगी विकासका लक्ष्यहरूलाई स्थानीय करण गरी उपलब्धिहरूको समिक्षा गर्ने, तीन वर्षको समष्टिगत वित्त खाका, वजेट तथा कार्यक्रमको खाका र नतिजाको खाका समावेश भएको मध्यकालिन खर्च संरचना (MTEF) तर्जुमा तथा कार्यान्वयन लाई निरन्तरता दिई प्रदेशका जनताको शान्ति, समृद्धि र विकासको चाहाना सम्बन्धित गर्न आवश्यक योजनागत पबन्ध गराउने प्रदेश स्तरीय योजना, वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा दिव्दर्शनलाई आवश्यक परिमार्जन सहित कार्यान्वयन गरिनेछ।

आयोजना तथा कार्यक्रमहरूमा उपलब्ध श्रोत तथा कार्यान्वयनको नियमितता, मितव्ययिता, काय दक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यता पुष्टी हुनेगरी योजनागत लागत, समय, उपलब्धी गुणस्तरमा ध्यान दिई तोकिएको कार्य सम्पन्न गर्ने र लक्षित उद्देश्य प्राप्त गर्न योजनागत, नीतिगत र कार्यगत व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाइनेछ।

प्रशासनिक तथा विकास व्यवस्थापनको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्नकोशी प्रदेश विकास समस्या समाधान संयन्त्र बनाइनेछ। सार्वजनिक तथा सरकारी निकायहरूलाई गुण स्तरीय कार्य सम्पादनका लागि प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा कार्य गर्न सहजीकरण गरिनेछ। विषय क्षेत्रगत खर्च समिक्षा, आर्थिक अनुशासन एवं कार्यदक्षता र पत्र, प्रदेश सरकारको लक्ष्य तथा साझा कार्यक्रम तथा अन्य गुरु योजनाहरूलाई प्रदेश सरकारले गन्तव्य निर्धारण तथा मार्गदर्शनका आधारको रूपमा लिएर सामाजिक न्याय सहितको समृद्ध कोशी प्रदेश निर्माणको अवधारणा कार्यान्वयन भईरहेको छ।

माननीय सदस्यहरू, आगामी आर्थिक वर्ष २०८०-८१ को प्रापिकनीति तथा कार्यक्रमको मार्गचित्रका रूपमा यस अधी प्राप्त गरिएका उपलब्धी, कार्य सम्पादनमा आएका चुनौती तथा सरकारले तय गरेको योजनागत गन्तव्यहरू रहेका छन्।

सरकारको अधिल्लो कार्यकालमा निर्माण भई कार्यान्वयनमा रहेको प्रदेशको पहिलो आवधिक योजना २०७६-७७ र २०८०-८१ आगामी आर्थिक वर्ष सम्म क्रियाशिल रहने छ।

साप्ताहिक राशिफल

	बेष (बु, जे, जो, ता, लि, लु, ले, लो, अ) : दम्पतिमा घरायसी विषयलाई लिएर वादविवाद बढेर असमझदारी बढ्ने सम्भावना छ। मनोरञ्जन र भ्रमणको योग्य छ।
	बुध (इ, उ, ए, ओ, वा, वि, वु, वे, वो) : वाणीको प्रभावले महत्वपूर्ण काम गर्ने छ भने मनोरञ्जन एवम् अध्ययन भ्रमणको समेत अवसर मिलेको छ।
	मिथुन (क, कि, कु, घ, ड, ङ, के, को, ह) : युवा वर्गका लागि रमाइलो वातावरणको अवसर मिलेको छ। इष्टमित्रका सहयोगले महत्वपूर्ण काम गर्ने।
	कर्कट (हि, हु, हे, हो, डा, डि, डु, डो, डे) : युवावर्गका लागि मनोरञ्जन एवं प्रेम प्रसङ्गमा रमाउने योग रहनुका साथै कतै भ्रमणमा जाने योग्य छ।
	सिंह (मा, मि, मु, मो, टा, टि, टु, टो, टे) : उच्च मनोबल रहनाले महत्वपूर्ण काममा सफलता मिलेको छ। भने वादविवादमा समेत जित तपाईंके हुनेछ।
	कन्या (टो, पी, पु, ष, ण, ठ, थ, पो) : घरायसी र पारिवारीक विषयले चिन्ता बढाउने छन। वौद्धिक क्षेत्रका काममा सफलता मिलेको योग्य छ।
	तुला (रा, री, रू, रे, रो, ता, ती, तु, ते, तो) : भोग विलासका सामग्री हरूको किनमेलमा पैसा खर्च गराउला। काममा विघ्न बाधाहरू आउन सक्नेछन।
	वृश्चिक (तो, ना, नि, नु, ने, नो, ग, पि, य) : वृद्धिको प्रभावले ठूला-ठूला समस्या हरूमा समाधान निकाललाई योग्य छ। भित्रहरूको सहयोग राम्रो रहनेछ।
	धनु (भो, भौ, भौ, भू, घ, फा, ड, भे) : धार्मिककाममा महत्वपूर्ण सहभागिता जनाउनुपर्छ। व्यापारीवर्गका लागि मनगो आमदानीको योग्य छ।
	मकर (भो, जा, जी, जे, ख, खि, खु, खे, गा, गी) : धार्मिक उव समाजिक काममा मान सम्मान मिलेको योग्य छ। महीनाको उत्तरार्धमा सामान्यवादविवादमा समेत तान्ने छ।
	कुम्भ (गु, गे, गो, सा, सी, सु, से, सो, ड) : सानो तिनी चोटपटकको सम्भावना र हेक्काले सतर्कता अपनाउनु होला। भाग्यले राम्रै साथ दिनाले सफलता मिलेको छ।
	मीन (दी, डु, थ, ड, जे, दे, जे, च, ची) : उच्च मनोबल रहनाले महत्वपूर्ण काममा सफलता मिलेको छ। भने वादविवादमा समेत जित तपाईंके हुनेछ।

कोशी प्रदेश...

- प्रदेश निजामती सेवा,स्थानीय सेवा र अन्य सेवाका राष्ट्र सेवकहरूको अभिलेख राख्न, प्रदेश किताबखानाको सुदृढीकरण गरी आधुनिक सूचना प्रविधिमा आधारित अभिलेख प्रणालीको विकास गरिनेछ। कर्मचारी कल्याण कोषको स्थापना र सञ्चालनको व्यवस्था गरिनेछ। प्रदेश तथा स्थानीय तह बीच नागरिक सेवा र विकास व्यवस्थापनमा समन्वय गर्ने अनुसन्धान तथा कर्मचारी प्रशिक्षण सम्बन्धी कार्यहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ।

- मन्त्रिपरिषद्का निर्णयहरूको अभिलेख व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित बनाईनेछ। मन्त्रिपरिषद्का निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था विश्लेषण गरिनेछ। मन्त्रिपरिषदलाई सूचना प्रविधि मैत्रि बनाईनेछ।

- प्रदेशको जिम्मेवारी तथाकाय क्षेत्र वमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्न स्थापित निकायहरूबाट एकिकृत रूपमा समेत सेवा संचालन गर्न सकिने अभिप्रायका साथ संगठन तथा व्यवस्थापन(इ०५)संशोधन गरी मन्त्रालय र अन्तरगत निकायमा रहने कार्यालयहरूको संख्या तथा सोमा रहने कर्मचारीको दरबन्दी सुनिश्चित गरी कार्यालयहरूमा तबीनतम सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सेवा प्रवाहलाई छिटो, छरितो, सरल, सहज र सुशासित बनाईनेछ। प्रशासन सुधार सम्बन्धी कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ। कोशी प्रदेशमा बसोबास गर्ने सामाजिक तथा सांस्कृतिक दृष्टीले पछाडि परेका युवा जनशक्तिलाई सार्वजनिक तथा सरकारी सेवाको लागि हुने प्रतियोगितात्मक परीक्षामा भाग लिने सक्षमता अभिवृद्धि गर्ने तयारी कक्षा संचालन गरिनेछ।

- चालुआर्थिक वर्षमा संचालन भएका आयोजना कार्यक्रमको समिक्षा एवम् विश्लेषण गर्दै प्रदेश सभा सदस्य तथा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधीहरूको सहभागिता हुने गरी जिल्लास्तरमायोजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गोष्ठीसञ्चालन गरिनेछ। मानवीय समृद्धि, उत्पादन, उत्पादकत्व तथा रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने उल्लेख्य भूमिका निर्वाह गर्ने स्थानीय तहहरूसँगको साभेदारी लाई विशेष प्राथमिकता दिईनेछ।

- विकासका बहुआयामिक क्षेत्रको सन्तुलित उन्नयनका निमित्त रूपांतरणकारी र प्रदेश गौरवका आयोजना पहिचान गरिनेछ। प्रदेशको आर्थिक तथा सामाजिक विकासको अवस्था र विकास प्रतिको परिवर्तित धारणालाई मध्यनजर गर्दै गल्थी निवारणका सम्भावित उपायहरूको अध्ययन अनुसन्धान गरिनेछ। प्रदेशको समग्र विकासमा लगानी प्रवर्द्धन गर्ने उपयुक्त वातावरण निर्माण गरी लगानी सम्मेलन आयोजना गरिनेछ।

माननीय सदस्यहरु,
- प्रदेश सभाले पारित गरी प्रदेश प्रमुखबाट प्रमाणीकरण भएका प्रदेश कानूनहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनकासन्दर्भमा मुल्यांकनको सूचकहरु तयार गरी सोको आधारमा कानून कार्यान्वयनको अनुगमन तथा

मुल्यांकन गरिनेछ।
- प्रदेशमा संवैधानिक अधिकारको प्रयोगका विषयमा अन्तरतह समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्थापकीय कार्य सम्पादन गरिनेछ।संसदीय निगरानी प्रक्रियालाई सक्षम बनाउन प्रदेश सभा सचिवालयको सुदृढीकरण र विषयगतसमितिको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै लगेनेछ।

- प्रदेश र स्थानीय तहका स्वीकृत रिक्त दरबन्दीमा कर्मचारी पदपूर्ति प्रणालीलाई छिटो, छरितो, गुणस्तरीय एवम् विश्वसनीय बनाउन समया नुकूल कानूनी र संरचनागत सुधार गर्दै लगेनेछ। प्रदेश लोक सेवा आयोगको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ।प्रदेश लोक सेवा आयोगको रणनीति योजना क्रमशः कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

माननीय सदस्यहरु
- समाजवादउन्मुख र सामाजिक न्याय सहितको सबल अर्थतन्त्रको निर्माणमा योगदान पुऱ्याउने गरी प्रदेशको आर्थिक विकासको प्राथमिक स्थायित्व र मूल्यास्थिरता सम्बन्धी नीति तर्जुमा गरिनेछ। प्रदेश भित्र दीगो र हरित अर्थतन्त्रको आधार तयार गरी आर्थिक स्वायत्तता प्राप्तिका लागि सहकार्य गरिनेछ।

- दिगो, समावेशी एवम् फराकिलो आर्थिक वृद्धि र विकासका लागि सार्वजनिक खर्चको उपयोगलाई मितव्ययी एवम् विश्वसनीय बनाउन तथा वित्तीय उत्तरदायित्व एवम् आर्थिक अनुशासन प्रवर्द्धन गर्ने विभावना कानूनी व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ।

- आन्तरिक राजस्व सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन मा औल्याइएका सुझाव हरूलाई कार्यान्वयन गर्ने कार्ययोजना तयार गरी आवश्यक नीतिगत, कानूनी तथा जनशक्ति सहितको संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ। व्यवसायिक, प्रविधिमैत्री एवम् प्रसादशर्षी कर प्रणालीको माध्यमबाट कर र गैरकर राजस्व संकलनमा अभिवृद्धि गरिनेछ। स्थानीय तहको राजस्व संकलन र परिचालन क्षमता बढाउन आवश्यक समन्वय एवम् सहकार्य गरिनेछ।

- आवधिक योजनाको लक्ष्य अनुसार उपलब्धी हासिल गर्न योगदान पुऱ्याउने गरी वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ। प्रदेशको स्रोत, साधनको अवस्था विश्लेषण गरी बहुदृषपीय आयोजना छनौट र कार्यान्वयन लाई व्यवस्थित बनाइनेछ।पूँजीगत खर्च बढाउन विनियोजन कुशलता र कार्यान्वयन क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।

- प्रदेशको सन्तुलित विकासका लागि आयोजना छनौट तथा बर्गीकरणको मापदण्ड परिमार्जन गरी

कार्यान्वयन गरिनेछ।प्रदेशस्तरीय आयोजनाको पहिचान, विश्लेषण, छनौट र प्राथमिकीकरणलाई व्यवस्थित बनाउनका लागि आयोजना बैंक सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गरी आयोजना व्यवस्थापन गरिनेछ।
- बजेट तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन मार्फत विकास नतिजा हासिल गर्ने कार्यलाई सहयोग पुऱ्याउन सूचना प्रविधिमा आधारित अनुगमन सम्बन्धी कार्य गरिनेछ। प्रदेश योजना आयोगको समन्वयमा अनुगमन मूल्यांकन दिव्यदर्शन एवम् आवश्यक निर्देशिका तर्जुमा गरी बजेट कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकनलाई थप प्रभावकारी बनाउन कानूनी व्यवस्था गरिनेछ।

- प्रदेशस्तरमा बीमा, वित्तीय संस्थाको सञ्चालन, व्यवस्थापन, सुधार र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्न आवश्यक कानून तर्जुमा र त्यसकोप्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ।वचन गरी उत्पादनमूलक क्षेत्रमा परिचालन गर्न, वित्तीय सचेतना अभिवृद्धि गर्न र समयमै कर तिर्न प्रोत्साहन गर्नका लागि वित्तीय क्षेत्रका नियामक निकायहरूको समन्वय र सहकार्यमा वित्तीय सचेतना तथा वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

- प्रदेश स्तरको सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अद्यावधिक गरी प्रदेश अन्तरगत सरकारी निकायका घर, जग्गाको स्थायित्व प्रदेशमा रहने सम्बन्धमा मिलाउन आवश्यक कार्य प्रक्रिया अघि बढाइनेछ। प्रदेश भित्रका सबै प्रकारका आर्थिक क्रिया कलापलाई औपचारिक प्रणालीमा आवद्ध गर्न सहजीकरण तथा सहकार्य गरिनेछ।

- केरुजु कम हुने गरी सरकारी कारोबार गर्न तथा काम भएको केरुजु छिट्टै गरी केरुजु रहित निकल बनाउन प्रोत्साहनमा संकलन कर्मचारीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
- प्रदेशमा तथ्याङ्क, सूचना पणाली तथा अभिलेख व्यवस्थापनका लागि आवश्यक रोजगारी एवम् प्रणालीगत व्यवस्था गरी प्रदेशस्तरको तथ्याङ्क संकलन, भण्डारण, सुरक्षा र उपयोगलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।

- रोजगारी प्रवर्द्धन, समाजिक सुरक्षा प्रवर्द्धन तथा वित्तीय सस्थाहरूको दक्षतापूर्ण कार्य सम्पादन अभिवृद्धि गर्ने कार्य क्रमहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ।आत्मनिर्भर प्रदेशको अवधारणा कार्यान्वयन गर्न प्रदेशमा कर तथा राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण, परिमार्जन एवम् कार्यान्वयनको प्रभाव कारिता अभिवृद्धि गरिनेछ।

माननीय सदस्यहरु,
- प्रदेशको शान्ति सुरक्षाको स्थितिलाई सामान्य तुल्याउन सम्बन्धित निकायहरूसँग सहकार्य र समन्वय गरी सुरक्षा व्यवस्थाको सुदृढीकरण गरिनेछ।सुरक्षा निकाय तथा कारागारहरूको भौतिक संरचनाहरूको सुदृढी

करण,सामुदायिक प्रहरीको प्रवर्द्धन, सीमा सुरक्षामा नागरिक सहभागिताको अभिवृद्धि र प्रदेश प्रहरी समायोजन पश्चातको प्रदेश प्रहरी व्यवस्थापन गरी प्रदेशभर भरपदो, विश्वासिलो र सुदृढ शान्ति सुरक्षाको व्यवस्था मिलाइनेछ।

- सुरक्षा निकाय, स्थानीय तह र गैरसरकारी निकायको सहभागितामा लागू औपध, मानव बेचबिखन तथा ओसारपोसार नियन्त्रण गरिनेछ। असल नागरिक र सक्षम समाज निर्माण गर्ने कार्यका लागि लागू औपध नियन्त्रण, विपद् व्यवस्थापन र नागरिक सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गर्दै सबल, सुसंस्कृत र सभ्य नागरिक उत्पादन गर्न माध्यमिक विद्यालयहरूमा "म अघि बढेछु" कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

- विपद् व्यवस्थापनका लागि अन्तर निकाय सम्बन्धलाई सुदृढ बनाउदै विपद् उत्थानशील प्रदेश निर्माण गर्न विपद् व्यवस्थापन प्रतिकारका लागि दुई वा सो भन्दा बढी स्थानीय तहहरूसँगको सहकार्यमा "मूह्यमन्त्री अत्यावश्यक सेवा केन्द्र" स्थापना गरी एकीकृत रूपमा विपद् व्यवस्थापन गरिनेछ।

- विपद्मा परेका पिडित मानिसहरूलाई छिटोछरितो तवरले उदार,राहत तथा पुनःस्थापनाका लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूको सेवा सुदृढीकरण गर्न समन्वयात्मक कार्यसम्पादन गरिनेछ।विभिन्न पकृतिको विपद् तथा आगलागीबाट घरधरति भएकालाई निजी आवास निर्माण गर्न प्रदेश सरकार र स्थानीय तह बीच सहकार्य गरिनेछ। विपद् जोखिम नक्साङ्कन, पूर्वसूचना प्रणाली व्यवस्था र विपद् पोर्टल अद्यावधिक गरी विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई अनुमान योग्य र विश्वसनीय बनाईनेछ। नमुनाको रूपमा "जीवन प्रकोप जीवन बीमा" कार्य क्रम सञ्चालन गरिनेछ।

- सार्वजनिक यातायातलाई डिजिटलाईजेसन गरी आधुनिक प्रविधि र नागरिकमैत्री यातायात सेवाको विस्तार गर्दै दुर्घटना नियन्त्रणका कार्य क्रम कार्यान्वयन गरिनेछ।स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा बस विसीनी परिशिष्टावयहरूलाई आकर्षक र सुविधायुक्त बनाउन नमुना कार्य क्रम लागू गरिनेछ।विभिन्न प्रकारका सार्वजनिक यातायातका साधन सञ्चालनको लागिआवश्यक कानूनी व्यवस्था गरिनेछ।

- यातायात कार्यालयहरूको व्यवस्थापन एवम् सेवा प्रवाह प्रणालीमा सुधार गरी नागरिक हरूलाई प्रभावकारी रूपमा छिटोछरितो सेवा प्रवाह गरिनेछ। आधुनिक सूचना प्रविधिमा आधारित भई सवारी साधन कर प्रणालीमा सुधार गरिनेछ।

सवारीचालक अनुमतिपत्रको छपाई प्रदेश स्तरबाटै गरी छिटो तथा छरितो रूपमा सेवाग्राही हरूलाई सवारी चालक अनुमति पत्र प्रदान गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।

- चलचित्रको विकासलाई संस्थागतरूपले अघि बढाउन चलचित्र निर्माण, सिनेमा हल संचालन, चलचित्र प्रदर्शन अनुमति र नियमन सम्बन्धी आवश्यक कानून बनाईनेछ। प्रदेशमा चलचित्र छायांकन स्थल तथा स्टुडियो निर्माण र चलचित्र महोत्सवका लागि सम्बन्धित क्षेत्रसँग आवश्यक सहकार्य गरिनेछ। राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय जगतलाई केशी प्रशंसा चलचित्र विकासमा आकर्षित गर्न चलचित्र सद्भावना दूत घोषणा गरिनेछ।

- प्रदेश स्तरीय सञ्चार माध्यमहरूलाई नियमन गर्न आवश्यक कानून निर्माण गरिने छ।सञ्चार क्षेत्रको व्यवस्थापन का लागि संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ।प्रदेश सरकार र मातहतका निकायहरूको सूचना तथा विज्ञापनहरू संचार माध्यमलाई उपलब्ध गराउन आवश्यक नीति बनाईनेछ।प्रदेश पत्रकारिता पुरस्कारलाई निरन्तरता दिइनेछ। पत्रकार तथा सञ्चार सम्बद्ध संघ संस्थाहरूको क्षमता सुदृढीकरणलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ।

- प्रदेशमा रहेका भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालयहरु र नापी कार्यालयहरुको सेवाप्रवाह सुदृढ गर्न सहकार्य गरिनेछ।गृहीत जग्गाको लगत अद्यावधिक गरिनेछ।प्रदेश जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्कलाई व्यवस्थापन गर्ने प्रणालीको सुधारमा सहकार्य गरिनेछ।

- प्रदेश भूमि व्यवस्था र भूमि विहिनको जीविकोपार्जन सम्बन्धी आवश्यक नीति, कानून, मापदण्ड बनाईनेछ। भूमिहिनतथा सुकुम्बासीहरूलाई भूमिजगारमूलक जीविकोपार्जन सम्बन्धी आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

- आर्थिकरूपमा विपन्न नागरिकहरूलाई न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि गर्न संघ तथा स्थानीय तहसँगको साभेदारी, सहयोग र समन्वयमा प्रत्येक जिल्लामा निशुल्क कानूनी सहायता तथा कानूनी शिक्षा सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

- प्रदेश कानूनहरूको निर्माण, परिमार्जन तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी सरोकार वाला वर्गको पृष्ठपोषण दिई कानूनको गुणस्तरमा सुधार गरिनेछ।प्रदेश तथा स्थानीय तहमा कानून तर्जुमासँग सम्बन्धित जनशक्ति हरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।

माननीय सदस्यहरु,
- विगत आर्थिक वर्षहरू देखि संचालित बहुवर्षीय सडक, पुल, भोलुट्टे पुल तथा भवनहरूलाई सम्पन्नगर्नका लागि प्राथमिकता दिइनेछ।छोटो समय र कम लागत लाग्ने

महत्वपूर्ण योजनाहरूलाई प्राथमिकता का साथ अघि बढाईनेछ। प्रदेशका विकट गाँउ तथाबस्तीहरु जोड्ने रस्थानीय तहका केन्द्रसम्म सडक पहुँच पुऱ्याउनेतथा दुई वा दुई भन्दा बढी स्थानीय तहका केन्द्र जोड्ने सडकहरूलाईप्राथमिकता दिईनिर्माण गरिनेछ। प्रदेश भित्रका धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय स्थलसम्म पुग्ने पहुँच मार्ग निर्माणलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ।

- पूर्वबाट संरचना अगाडि मैत्री, सुनिश्चित वातावरण अनुकूल हुने गरीनिर्माण गरिनेछ। पूर्वधार निर्माणमा गुणस्तरीय, स्वदेशी तथा स्थानीय सामग्रीको प्रयोगलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ। सडकपूर्वधार निर्माणमा सडक सुरक्षा तथा वायो इन्जिनियरिङ्ग प्रविधिको प्रयोगगरिनेछ।भौतिक संरचनाको मर्मत संभार गर्ने कार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिईनेछ। भौतिक संरचनाहरूको मर्मत संभार तथा संरक्षणका लागि "मर्मत संभार तथा संरक्षण कोष" को स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ।सडक तथा बस्तीहरूकोसौन्दर्यीकरण कार्यलाई नमुनाको रूपमा शुरुवात गरिनेछ।

- ठूला नदीहरूमा जल यातायात संचालन तथा ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक पर्यटकीयकेन्द्र जोड्ने गरी बैकल्पिक यातायात प्रणालीको विकास तथा संरक्षणको लागि निजीक्षेत्रसँग समेत सहभागीता मा काय अघि बढाउन सम्भाव्यता अध्ययनको कार्यगरिनेछ।"केशी-खुवाङ्गु जसमार्ग" लाई सुदृढ रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक प्रबन्ध गरिनेछ।

- प्रदेश सरकारको कार्य सञ्चालन गर्न कोशी प्रदेश राजधानी क्षेत्र भित्र प्रदेश सरकारलाई प्राप्त हुने जग्गामाभौतिक संरचना निर्माण हुने प्रयोजनका लागिगुरुजोना तयार गरिनेछ। जिल्ला स्थित सरकारी कार्यालयहरूको भवन निर्माणलाई प्राथमिकता दिई क्रमशःसम्पन्न गरिनेछ। वृहतविाट क्षेत्रको समग्र विकासको लागि गुरुजोना तयार गरी कार्य अघि बढाईनेछ।

- रमणीय स्थलमा रहेका साना गाँउ, बस्तीहरूको भौतिक पूर्वाधारको सुधार हुने गरी "नमुना बस्ती सुधार" कार्य क्रमको कार्यान्वयन गरिनेछ।"जनता आवास कार्यक्रम" लाई निरन्तरता दिई खरको छाना विस्थापनकोकार्य गरिनेछ।स्थानीय तहसँगको समन्वय र सहकार्यमा स्थानीय तहमा राष्ट्रिय भवन सहिता कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

- स्थानीयतहहरूको फोहोर व्यवस्थापनका लागि ल्याण्ड फिल्ड साईट सम्मको पहुँच मार्ग तथा अन्य पूर्वाधार निर्माणका लागि स्थानीयतहहरु सँगसाभेदारीको कार्यलाई अघिवढाईनेछ।

- गुणस्तरीय पूर्वधार निर्माणका लागि प्रदेश स्तरमा निर्माणसामग्रीको गुणस्तर परीक्षण गर्न प्रयोगशाला स्थापना गरी संचालन गरिनेछ।

माननीय सदस्यहरु,
- अस्पतालहरूको व्यवस्थापकीय सुदृढीकरण गरिनेछ। अनुसन्धान, तथ्य र तथ्यांकमा आधारित भएर प्रदेश स्वास्थ्य नीति तर्जुमा गरी बाँकी ४ पेजमा...

कोशी प्रदेश...

कार्यान्वयन गरिनेछ । प्रदेश मातहतका अस्पतालहरूबाट विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्नका लागि विशेषज्ञ चिकित्सक प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- प्रादेशिक अस्पताल भद्रपुरलाई विधिष्टीकृत अस्पतालको रूपमा विकास गरिनेछ।मदन भण्डारी अस्पताल तथा ट्रमा सेन्टरलाई अत्याधुनिक औजार उपकरण सहित सुविधासम्पन्न र प्रविधिमैत्री बनाइनेछ ।

- जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रलाई क्रमशः अस्पतालमा स्तरोन्नती गरिनेछ । पचास शैयाका क्षमताको प्रादेशिक आयुर्वेद अस्पताल लखनपुर, फापाको व्यवस्थापकीय सुदृढीकरण गरिनेछ। प्रदेशमा आयुर्वेद शिक्षण अस्पतालको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ। परम्परागत आयुर्वेद उपचारमा संलग्न जनशक्तिको ज्ञान सीपको अभिलेखीकरण गरी आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ। आयुर्वेद स स्वास्थ्यमा न्यूनतम सेवा मापदण्ड लागू गरी गुणस्तरिय आयुर्वेद सेवा प्रदान गरिनेछ। अस्पतालहरूमा होमियोप्याथिक लगायत अन्य वैकल्पिक चिकित्सा पद्धतिहरूको एकीकृत सेवा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- नसर्ग रोगको एकीकृत व्यवस्थापन गर्ने "स्वस्थ नागरिक" अभियान सञ्चालन गरिनेछ। प्रदेश भित्र रणनीतिक स्थायिक छोटो गरी आम सर्वसाधारणमा स्वस्थ जीवन प्रवर्द्धन गर्न खुला व्यायामशाला निर्माण गरिनेछ । कडा रोग लागेका विपन्न नागरिकलाई प्रदेश सरकारबाट उपचार सहायता वापत सहूलियत रकम उपलब्ध गराउन छुट्टै कार्यविधिको व्यवस्था गरी "प्रदेश प्रमुख स्वास्थ्य सहूलियत" कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालालाई थप सुदृढीकरणगरी प्रविधियुक्त प्रयोगशालाका रूपमा विकास गरिनेछ। जटिल प्रकृतिका वंशानुगत रोगको उपचारका लागि औषधी तथा औषधीजन्य सामग्रीको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- स्थानीय तहसँगको साभेदारीमा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न थप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। प्रदेशका सबै स्थानीय तहहरू समेटेर सञ्चालनमा रहेको "विद्यालय नर्सिङ्ग कार्यक्रम" लाई निरन्तरता दिइनेछ । बजारमा प्राप्त विभिन्न प्रकारका उपभोग्य वस्तुले स्वास्थ्यमा पार्ने सके नकारात्मक असर न्यूनीकरण गर्न चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- महिला, बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूको पोषण अवस्थामा सुधार गर्न "लक्षित समूह बहुपक्षीय पोषण कार्यक्रम" सञ्चालन गरिनेछ। महिलाहरूमा प्रजनन रूग्णता दर घटाउन रोकथाम तथा उपचार व्यवस्थापन

सम्बन्धी कार्यक्रम गरिनेछ । समाजमा पछि परेको वर्ग तथा समुदायलाई स्वास्थ्य सेवाको सुलभ प्राप्ती हुने व्यवस्था मिलाई स्वास्थ्य बीमा, स्वास्थ्य शिक्षा लगायत अन्य जन स्वास्थ्यका विधिहरूको स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।

- प्रदेश सरकार मातहत निकायबाट अनुमति लिई सञ्चालनमा रहेका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको अनुगमन गरी न्यूनतम मापदण्ड पूरा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। प्रदेश भित्र रहेका स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान तथा मेडिकल कलेजहरूसँगको सहकार्यमा प्रादेशिक तथा जिल्ला अस्पतालहरू र स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा विशेष स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।

- विगतमा कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) माहामारी रोकथाम नियन्त्रण र उपचारको लागि गरिएका प्रवन्धहरूबाट भएको सिकाइको समेत उपयोग गर्दै सबटा रोगहरूको नियन्त्रण तथा रोकथामका लागि दिगो रूपमा संस्थागत प्रणालीको विकास गरिनेछ। धार्मिक सांस्कृतिक पर्यटकीय स्थल लगायत सर्वसाधारणको अत्याधिक भिडभाड हुने स्थानको पहिचान गरी स्वास्थ्य जोखिम न्यूनीकरण गर्न स्थानीय तहको सहकार्यमा आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । संक्रामक रोग तथा सघन उपचार केन्द्रको जग्गा प्राप्त गरी अत्याधुनिक प्रविधि सहितको प्रदेशस्तरीय संक्रामक रोग अस्पताल सञ्चालनमा ल्याउन संघीय सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।

- हृदयघात, मानसिक रोग, महामारिजन्य रोग, किटजन्य रोग, जलन आदिको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । प्रदेशस्तरीय प्रसूती अस्पताल निर्माण तथा सञ्चालनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

- खानेपानी सदस्थलहरू, मानवीय उत्पादन वृद्धिका लागि वीउ उत्पादन र खाद्यान्न उत्पादन प्रवर्द्धनका कार्यक्रम हरू सञ्चालन गरिनेछ। खाद्य पोषणसँग प्रत्यक्ष संरोकार राख्ने रैथाने वालीहरूको संरक्षण, प्रवर्द्धन र उपयोग गरी खाद्य विविधीकरणमा जोड दिइनेछ। सप्ततमूलक, उत्पादनीय र दीर्घो खाद्यप्रणाली लक्षित कार्यक्रम सञ्चालनमा स्थानीय तहहरूको सहकार्यमा सामूहिक तथा करार खेतीलाई प्रोत्साहन गर्दै उत्पादित वस्तुको बजारीकरणका लागि सहकार्य गरिनेछ ।

- चिया, कफी, अदुवा, अलैंची, सुपारी, जस्ता निर्यात जन्य कृषि वालीहरूको उत्पादन, सुधित भण्डारण, बजारीकरण, पोष्टाभेद तथा मूल्यश्रृंखलामा आधारित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी निर्यात प्रवर्द्धन गरिनेछ । कृषिजन्य उद्योगहरूलाई कच्चा

पदार्थको उपलब्धता बृद्धि गर्न कृषि उद्योगमा कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग हुने वाली वस्तु उत्पादनमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- कृषि क्षेत्रमा सानो लगानीबाट स्वरोजगार हुन चाहाने युवाहरू लक्षित गरी उन्नत प्रविधि मार्फत तरकारी, च्याउ, मह, पशुपालन आदि व्यवसाय सञ्चालनका लागि सहूलियतपूर्ण कर्जा तथा सहयोग उपलब्ध गराइनेछ । पहाडी क्षेत्रमा बाँके रहेका जमिनमा व्यवसायिक रूपमा फलफूल खेती गर्नका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ। कृषि विकास गर्न सकिने सम्भावित नदी तटीयक्षेत्रमा बगर खेती र रबर खेती प्रवर्द्धनका लागि अध्ययन गरिनेछ ।

- माटोको गुणस्तर सुधारका लागि स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा माटो परीक्षण कार्यलाई सघन रूपमा सञ्चालन गरिनेछ। रसायनिक मलको प्रयोगलाई न्यूनीकरण गर्दै रासायनिक तथा प्राज्ञिक मल प्रवर्द्धन र प्राज्ञिक तथा जैविक मल उत्पादन एवं प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।

- कृषि विषय अध्ययन गराउने विश्वविद्यालय, कलेज र कृषि अनुसन्धान केन्द्रहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी प्राविधिक विशेषज्ञताको आदानप्रदान मार्फत स्थानीय स्तरमा कृषि र पशु सेवा सम्बद्ध नवीन प्रविधि प्रचार प्रसार गरिनेछ । कृषि विषय अध्ययन गराउने विश्वविद्यालयका विद्यार्थीलाई इन्टरनसिपको रूपमा परिचालन गरी प्रविधि विस्तार, माटो परीक्षण, कृषकलाई तालिम दिने आदि कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दै विद्यार्थीको दक्षता अभिवृद्धि गर्ने कार्य गरिनेछ ।

- कृषि वस्तु उत्पादन, भण्डारण, आपूर्ति, गुणस्तर नियमन जस्ता कार्यलाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ। स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा सितभण्डार निर्माण तथा सञ्चालनमा सहकार्य गरिनेछ। निरन्तरता दिँदै उच्च अनुगमन तथा रसायनिक विषादी प्रयोग न्यूनीकरणका लागि सचेतनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

- "एक स्थानीय तह एक उत्पादन कार्यक्रम" लाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ। उन्नत जातका गाई, भैँसी, बाख्रा, बंगुरको श्रोतकेन्द्र विकासका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिँदै उच्च उत्पादन दिने पशुहरूको विकास गरी प्रदेशमा नै उन्नत नश्लका पशुहरूको व्यवस्था गरिनेछ। बजार तथा भौगोलिक संभाव्यताका आधारमा स्थानीय तहहरूको सहकार्यमा गाईभैँसी, बाख्रा, बंगुर, चौरा, भेडा तथा मत्स्यपालन कार्यक्रम प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

- पशु रोग नियन्त्रण गर्न कार्ययोजना तयार गरिनेछ। विभिन्न माहामारी र घातक रोग नियन्त्रणका लागि संघ र स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा पशुपन्छीको खोप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । विज्ञहरूको सहयोगमा स्थलगत रूपमा पशु स्वास्थ्य शिविर मार्फत रोग निदान र उपचारको व्यवस्था

गरिनेछ। पशु रोगहरूको स्थिति मूल्यांकन गर्न सार्थ लेन्स कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

- बाँसमा आधारित पशुपालन कार्यक्रम मार्फत पशुपन्छीजन्य उत्पादनको उत्पादन लागत कम गर्न घाँस खेती प्रवर्द्धन, पोषणयुक्त आहारा प्रवर्द्धन तथा साइलेज लगायतका प्रविधिको प्रदर्शन र प्रविधि अनुसन्धान सहयोग उपलब्ध गराइनेछ। दुध र मासुको संकलन, प्रशोधन, परिष्कार विविधीकरण जस्ता कृषि व्यवसायिक कार्यमा आधुनिक प्रविधि अवलम्बनमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।

- कृषि तथापशु सेवाको प्रचार प्रसार एवम् विकासका लागि निजी क्षेत्रका सेवा प्रदायक, पारामेट, पशु स्वास्थ्यकर्मी, कृषि अनुसन्धान केन्द्रहरू र कृषि तथा पशु विषयअध्ययन अध्यापन गराउने संस्थाहरू समेतको सहकार्यमा स्थलगत रूपमा प्रविधि प्रचार प्रसार र जलवायु अनुकूलन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी आधारभूत सेवा स्थानीय तहबाट उपलब्ध गराउन केही स्थानीय तहमा पशु स्वास्थ्य प्रयोगशाला स्थापनामा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।

- मत्स्य उत्पादकत्व वृद्धिका लागि नर्सरी स्थापना तथा स्थलगत घुम्टि शिविर कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। कृषि विविधीकरणको लागि पहाडी क्षेत्रमा समेत मत्स्यपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरूलाई प्रविधिमा आधारित उद्योग तथा वाणिज्य प्रशासन सम्बन्धी अनुसन्धान सेवा उपलब्ध गराउन उद्योग तथा वाणिज्य प्रशासन प्रणालीसबै घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरूबाट कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ। वाणिज्य क्षेत्रमा उपभोक्ता सचेतना तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। बेरोजगार युवाहरूलाई व्यवसायिक तालिम सञ्चालन । उद्यमशीलता विकास गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

- प्रदेशलाई औद्योगिक हबको रूपमा विकास गर्न उपयुक्त स्थानमा भौतिक पूर्वाधार सहित "कोशी औद्योगिक क्षेत्र" स्थापनाको लागि अध्ययन गरिनेछ। स्टार्टअप, नवप्रवर्तन, व्यवसायसम्बद्धन केन्द्र स्थापना सम्बन्धी नीतिगत आधार तयार गरिनेछ। उद्योग क्षेत्रको विकास तथा प्रवर्द्धन गर्दै आयात प्रतिस्थापनलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

"सहकारी उद्यमशीलता र समृद्धि" कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। स्थानीय तह र निजी क्षेत्रसँगको समन्वयमा स्थानीय उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्दै स्वदेशी वस्तु खरिद र उपभोगलाई प्रोत्साहन गर्दै स्थानीय उत्पादनको ब्राण्डिङ्ग गरिनेछ। स्थानीय उत्पादकहरूको आर्थिक वृद्धिका लागि उत्प्रेरणा प्रदान गरिनेछ ।

- स्थानीय स्रोत साधन, परम्परागत सीप र प्रविधिमा आधारित लघु उद्यम, घरेलु तथा साना उद्योगको विकासलाई प्राथमिकता दिइनेछ। लघु तथा घरेलु उद्योगमा कार्यरत जनशक्तिको क्षमता विकास गरिनेछ। यस्ता उद्योग दर्ता कार्यलाई घुम्टी सेवा मार्फत सञ्चालनका लागि आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ ।

- अल्लो, बाँस, वेतबाँस, भेडाको उन, पशुहरूको छाला, कोगटी जस्ता स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित सङ्कलन तथा प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गरी परम्परागत उद्यमशीलता प्रवर्द्धन का लागि उन्नत प्रविधि अवलम्बन मा सहयोग गरिनेछ । घरेलु उत्पादन चिकी केन्द्र स्थल निर्माणका लागि आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

- उत्कृष्ट महिला उद्यमी प्रोत्साहन पुरस्कारका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। औद्योगिक ग्रामहरू सञ्चालनको लागि स्थानीय तहहरूसँगको समन्वयमा प्रचारात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएका सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिको लागि क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएका कार्यरत कर्मचारी, सहकारिकर्मी, नियमनकारी निकायमा कार्यरत कर्मचारीको क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । सहकारी संस्थाहरूको अभिलेख व्यवस्थापन अध्यावधिक गरी सहकारी व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा आबद्ध गरिनेछ ।

- जनताको जलविद्युत कार्यक्रम अन्तर्गत थपै आर्थिक वर्षबाट निर्माण कार्य प्रारम्भ हुने तापेजुङ जिल्लाको ७७.५ मेघा वाटको घुन्सा खोला जलविद्युत आयोजना र ७०.३ मेघा वाटको सिम्बुवा खोला जलविद्युत आयोजनामा प्रदेशवासी जनता र प्रदेश सरकारको लगानी सुनिश्चित गरिनेछ ।

- प्रदेश, स्थानीय तह, उपभोक्ता र निजि क्षेत्र सँगको सहलगाणीमा स्वच्छ खानेपानी आयोजनाकार्यान्वयनका लागि वितीय श्रोत जुटाई "प्रादेशिक खानेपानी क्षेत्र विशेष कार्यक्रम" सञ्चालन गरिनेछ। सहरी क्षेत्रको सार्वजनिक स्थानहरूमा प्रशोधित खानेपानी आर्पितको आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। प्रदेश र स्थानीय तहको साभेदारीमा वास स्थान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । जिप तथा पुराना खानेपानी बाँकी ५ पञ्जमा...

वर्षे पानी पुनर्भरण (Recharge) पोखरीहरू निर्माण गरी नजिक रहेकोपानीको मूललाई संरक्षण गर्दै मूलको पानी समेत लाई पुनर्भरण (चभ अज बच नभ) पोखरीमा प्रवाह गरी दिगो सिंचाइसेवा उपलब्ध गराइनेछ । सहसिंचाइ सुविधा नपुगेको तराई क्षेत्रमा भूमिगत सिंचाइ प्रणाली प्रविधिमाफत सिंचाइ सेवाको विस्तार दिइनेछ ।

- नदी कटान हुवान तथा आपतकालिन बाढी परिरो जोखिम नियन्त्रण एवम् रोकथाम गर्ने कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायसँग सहकार्य गरिनेछ। उद्यम, घरेलु तथा साना सिंचाइकार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- लगानी साभेदारी गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित बनाउदै २० मेगावाट सम्मका जल विद्युत आयोजना सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । पेट्रोसियम पदार्थ र एल.पि.यसिको उपयोग लाई न्यून गर्दै क्रमशः वैकल्पिक व्यवस्था गर्न विद्युतीय चुलो र विद्युतीय सवारी साधनको प्रयोगलाई प्रवर्द्धन गर्ने चाँडै स्टेशन निर्माणमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- प्रदेश सरकारमा सवै नागरिकको घरमा आगामी दुई वर्ष भित्रमा विद्युत सुविधा पुर्याउन कार्ययोजना स्वीकृत गरी सम्बन्धित निकायसँगको सहकार्यमा कार्य यो जना कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थलहरूको स्तरोन्नति तथा विद्युत रस्यौत विद्युत प्रयोग गरी सौन्दर्यीकरण गरिनेछ। सहकारी, निजी तथा वितीय क्षेत्रको सहकार्यमा सोलार रूफ-टप कार्यक्रम प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

- जनताको जलविद्युत कार्यक्रम अन्तर्गत थपै आर्थिक वर्षबाट निर्माण कार्य प्रारम्भ हुने तापेजुङ जिल्लाको ७७.५ मेघा वाटको घुन्सा खोला जलविद्युत आयोजना र ७०.३ मेघा वाटको सिम्बुवा खोला जलविद्युत आयोजनामा प्रदेशवासी जनता र प्रदेश सरकारको लगानी सुनिश्चित गरिनेछ ।

- प्रदेश, स्थानीय तह, उपभोक्ता र निजि क्षेत्र सँगको सहलगाणीमा स्वच्छ खानेपानी आयोजनाकार्यान्वयनका लागि वितीय श्रोत जुटाई "प्रादेशिक खानेपानी क्षेत्र विशेष कार्यक्रम" सञ्चालन गरिनेछ। सहरी क्षेत्रको सार्वजनिक स्थानहरूमा प्रशोधित खानेपानी आर्पितको आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। प्रदेश र स्थानीय तहको साभेदारीमा वास स्थान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । जिप तथा पुराना खानेपानी बाँकी ५ पञ्जमा...

कोशी प्रदेश...

आयोजनाहरूको मर्मत सभार गरी क्रमशः संचालनमा ल्याइनेछ ।

- प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत खानेपानी सेवा प्रवाह गर्न एक घर एक धाराको अधिधारणा अनुरूप खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनालाई प्राथमिकताका साथ सम्पन्न गदै लगिनेछ । खानेपानी सेवा उपलब्ध नभएका स्थानहरूमा पम्प, लिफ्ट, डिपवोरिङ्ग तथा वर्षातको पानी सङ्कलन मार्फत खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

माननीय सदस्यहरू, - शिक्षालाई गुणस्तरीय, प्रतिस्पर्धी, सीपयुक्त, रोजगारमूलक एवं सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन प्रदेश शिक्षा नीति तर्जुमा गरिनेछ । शिक्षामा पढ्नु, शैक्षिक गुणस्तर प्रवर्द्धन तथा संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने स्थानीय तहसंगको समन्वय एवम् सहकार्यमा सामुदायिक विद्यालयको विद्यार्थी भर्ना सहजिकरण, शिक्षक तालिम, भौतिक पूर्वाधार विकास र व्यवस्थापकीय सुधारमा जोड दिइनेछ ।

- स्थानीय तहसंगको सहकार्यमा माध्यमिक तहको उत्कृष्ट नमूना विद्यालय बनाउने र आधारभूत विद्यालयलाई बालमैत्री विद्यालयको रूपमा विकास गर्न न्यून विद्यार्थी भएका सामुदायिक विद्यालय एक आपसमा गाभ्ने कार्यलाई प्रोत्साहन र प्राथमिकता दिइनेछ । विद्यार्थीमा शारीरिक तन्दुरुस्ती, अनुशासन र सामाजिक भावनाको विकासका लागि स्काउट कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

- निजामती आवासीय विद्यालय धनकुटाको शैक्षिक, भौतिक र व्यवस्थापकीय पक्षहरूको सुधारका लागि विस्तृत अध्ययन गरी प्रदेशको नमूना विद्यालयको रूपमा विकास गरिनेछ । प्रदेशका कर्मचारी तह शिक्षकहरूको पेशागतक्षमता विकास गर्न सेवा प्रवेश तथा सेवाकालीन र प्रयोगात्मक तालिम सञ्चालन गरिनेछ । सामुदायिक पुस्तकालयलाई सुदृढीकरण गरी प्रविधिमैत्री बनाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको सबलीकरण, विशेष शिक्षा कार्यक्रमको प्रवर्द्धन, आधारभूत तहमा मातृभाषामा पठनपाठनमा सहजीकरण गदै शिक्षाका कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन स्थानीय तहसंग सहकार्य र समन्वय गरिनेछ ।

- मनमोहन प्राविधिक विश्वविद्यालयको संरचनागत र कार्यक्रमगत सुदृढीकरणका लागि थप शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । प्रदेश आविष्कार केन्द्रलाई थप सुदृढीकरण गरिनेछ । प्रदेशमा विज्ञान पार्क र अन्तरिक्ष विज्ञान पार्कको स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

- सामुदायिक क्याम्पसहरूको गुणस्तरीय शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनका लागि पूर्वाधार विकासमा सहयोग गरिनेछ । आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडिपरेका समुदाय, अल्पसंख्यक र अपाङ्गता

भएका विद्यार्थीलाई चिकित्सा शिक्षा, इंजिनियरिङ तथा अन्य उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।

- प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम (TVET) को प्रादेशिक रणनीतिक योजना तर्जुमा गरी कार्यक्रमहरू सञ्चालन, व्यवस्थापन र नियमन गरिनेछ ।

- प्राविधिक शिक्षा र व्यावसायिक तालिम प्रदान गर्ने शिक्षालय/विद्यालय र सीप परीक्षण केन्द्रहरूको क्षमता अभिवृद्धि गदै लामो तथा छोटो अवधिको तालिम संचालन गरी सीप परीक्षण प्रमाणपत्र प्रदान गर्न सहजिकरण गरिनेछ । तालिम प्राप्त व्यक्तिको रोजगार सुनिश्चितताको लागि सम्बन्धित निकायसंग समन्वय एवम् सहकार्य गरिनेछ ।

- प्रदेशमा रहेका महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, आदिवासी जनजाति, लोपोन्मुख, सिमान्तकृत, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, संरक्षण विधिन व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, एकल महिला, मधेशी, मुस्लिम लगायत पछाडि परेका सामुदायिक विकासका लागि आवश्यक समन्वय र साभेदारी सहित लक्षित वर्गमैत्री सहायताका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- लैङ्गिक हिंसा अन्त्यका लागि स्थानीय तहमा संरक्षण कोषको व्यवस्था गर्न सहजिकरण गरिनेछ । लैङ्गिक हिंसापिडित महिला तथा बालिकाको संरक्षण एवं पुनर्स्थापनाका लागि प्रदेश सरकारद्वारा सञ्चालित दीर्घ कालिन पुनर्स्थापना गृह र स्थानीय तह तथा सामाजिक विकास संस्थामार्फत सञ्चालित अल्पकालिन पुनर्स्थापना केन्द्र सञ्चालनमा सहयोग तथा सहकार्य गरिनेछ ।

- सन् २०२५ सम्ममा बालविवाहमुक्त प्रदेश बनाउने अभियानलाई सफल पार्न प्रदेशका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरूमा स्थानीय तहसंगको सहकार्यमा किशोरी शसक्तीकरण कार्यक्रम क्रमशः विस्तार गरिनेछ ।

- सडक आश्रित बालबालिकामुक्त गरी बालमैत्री प्रदेश निर्माणका लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको समन्वय र सहकार्यमा सडक बालबालिका को संरक्षण तथा व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ । सहयोगापक्षी सडक मानवहरूको उद्धार तथा पुनर्स्थापना गदै सडक मानवमुक्त प्रदेश निर्माण अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।

- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आत्मनिर्भर, स्वावलम्बी र सम्मानजनक

जीवनयापनका लागि प्रदेश सरकार, स्थानीय तह र साभेदारी निकायको लागत साभेदारीमा सञ्चालित अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमको आन्तरिकीकरण गदै बाँकी जिल्लाका स्थानीय तहहरूमा श्रोतको अंकलन गरी कार्यक्रम विस्तार गरिनेछ । अपाङ्गता अधिकार र संरक्षणका लागि अपाङ्गता नीति तर्जुमा गरिनेछ ।

- ज्येष्ठ नागरिकहरूको संरक्षण र सम्मान सहितको पुनर्स्थापना तथा दिवा सेवा केन्द्र स्थापना र सञ्चालनका लागि नेपाल सरकार र स्थानीय तहसंग सहकार्य र समन्वय गरिनेछ । ज्येष्ठ नागरिकको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई समाज तथा मुलुकको हितमा पूँजीकरण गर्न ज्ञान तथा अनुभव आदान प्रदानका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- कोशी प्रदेशभित्रका विभिन्न जातजाति, भाषाभाषी, सांस्कृतिक र ऐतिहासिक क्षेत्रभित्र रहेका लिपि, भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति आदिको संरक्षण, सम्वर्द्धन, अध्ययन, अनुसन्धान गरी यस क्षेत्रलाई समृद्ध बनाउनका लागि प्रादेशिक संस्कृति नीति तर्जुमा गरिनेछ । सांस्कृतिक तथा धार्मिक महत्त्वको पिण्डेश्वर पूष महाकुम्भ मेलासञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक सहकार्य गरिनेछ ।

- प्रदेशभित्र रहेका विभिन्न जात-जातिको पहिचानको रूपमा रहेका ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि धनकुटामा रहेको प्रादेशिक संग्रहालयलाई प्रादेशिक बहुसांस्कृतिक संग्रहालयको रूपमा विकास गरिनेछ । धरान उपमहानगर पालिका-१४ मा अवस्थित बहुजातीय संग्रहालयलाई सम्बन्धित निकायसंगको समन्वयमा प्रदेश बहुजातीय संग्रहालयको रूपमा विकास गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ । प्रदेशभित्र रहेका विभिन्न जातजातिहरूको भाषा, धर्म, साहित्य, कला र संस्कृतिको संरक्षण सम्वर्द्धन र विकासका लागि स्थानीय तहसंगको समन्वयमा विशिष्टीकृत संग्रहालय स्थापना गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

- नेपालको सरकारी कामकाजको भाषाको अतिरिक्त यस प्रदेशमा रहेका राप्ट भाषालाई बैकल्पिक सरकारी कामकाजको भाषाको रूपमा कार्यान्वयनका लागि प्रकृया अगाडि बढाइनेछ । सामाजिक विकासका क्षेत्रमा प्रवर्धनात्मक र अनुसन्धान मूलक कार्य गर्ने व्यक्तित्वहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

- वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित र मर्यादित बनाउन प्रदेशमा कार्यान्वयनमा रहेका कार्यक्रम कार्यान्वयनमा समन्वय र सहजीकरण गरिनेछ । वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका व्यक्तिको ज्ञान, सीप र पुँजीको उच्चतम उपयोग गदै सामाजिक र आर्थिक रूपले पुनः एकीकरण गर्न वित्तीय साक्षरता, सामाजिक

परामर्श, पारिवारिक परामर्श, उद्यमशिलता प्रवर्धन लगायतका कार्यहरूलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । श्रम व्यवस्थापन कार्य संचालनका लागि श्रम डेस्कको व्यवस्था गरिनेछ ।

- श्रम तथा रोजगारी सम्वद्ध विषयलाई प्रदेशस्तरमा आन्तरिकीकरण गरी सरोकार वालाहरू बीच सहकार्य र साभेदारीको प्रबन्ध निर्माण गर्न, मानव पूँजी, प्रविधि र उद्यमशील संस्कारको विकास गदै रोजगारीको दायरा वृद्धि गर्न श्रम तथा रोजगार नीति तर्जुमा गरिनेछ ।

- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगितामा पदक प्राप्त गर्ने प्रदेशका खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । खेलकुदको विकास तथा उन्नयनमा प्रदेश सरकारको भूमिकालाई प्रदेश खेलकुद विकास बोर्डमार्फत प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ । खेलकुदको विकासमा स्थानीय तह र निजीक्षेत्रसंगको सहकार्य गरिनेछ ।

- रंगशाला तथा अन्य खेलकुद पूर्वाधारहरूको स्तरोन्नति, मर्मत र निर्माण कार्य गरिनेछ । मोरङ जिल्लाका विराटनगर महानगर पालिका स्थित "बैजनाथपुर क्रिकेट मैदान" लाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको प्रादेशिक क्रिकेट मैदान र भापा जिल्लाको कमल गाउँपालिका पाडाजुंगी स्थित "आदिवासी जनजाति रंगशाला" लाई प्रादेशिक रंगशालाको रूपमा विकास गरिनेछ । स्थानीय तहसंगको सहकार्यमा प्रत्येक जिल्ला सदरमुकाममा व्यवस्थित रंगशाला र कभर्डहल निर्माणको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्तरमा खेलेने सबै प्रकारका खेलकुदलाई प्राथमिकतामा राखी खेलाडी तथा प्रशिक्षकको क्षमता विकास गर्न प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सहभागिता मा पारा खेलकुद सञ्चालनको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

माननीय सदस्यहरू, - वन क्षेत्रलाई उत्पादक तथा अनुत्पादक क्षेत्रमा वर्गीकरण गरी समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन पद्धति मार्फत वन क्षेत्रको संरक्षण, सम्वर्द्धन तथा दिगो उपयोग गरिनेछ । प्रदेशमा वन पैदावारको माग सम्बोधन गर्न वन सम्वर्द्धन प्रणालिमा आधारित दिगो वन व्यवस्थापन का सिद्धान्त अनुसार वनको उत्पादकत्वमा वृद्धि गदै वन पैदावारको संकलन तथा विक्रि वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- प्रदेश भित्र जैविक विविधता प्रचुर भएका क्षेत्रलाई समुदाय र निजी क्षेत्रको सहकार्यमा नवप्रवर्तनमुखी (Innovative) वन संरक्षण क्षेत्रको रूपमा व्यवस्थापन गर्न उष्युक्त वन व्यवस्थापन पद्धतिको विकास गरिनेछ ।

- वनक्षेत्र नभएका तथा न्यून वनक्षेत्र भएका ठाउँहरूमा निजी वनको विकास र निजी,

संस्थागत तथा सार्वजनिक जग्गाहरूमा कृषि वन, शहरी वनको प्रवर्द्धन गरिनेछ । नदी उकास जग्गामा वृक्षारोपण कार्यलाई प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गरिनेछ ।

- वन क्षेत्रलाई थप उत्पादनमुखी बनाउन वन तथा गैह्रकाष्ठमा आधारित हरित उद्योगहरूको स्थापना, सञ्चालन तथा प्रविधि विकासमा सार्वजनिक, सामुदायिक, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको साभेदारीपूर्ण लगानीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । - जडीवुटी तथा गैह्रकाष्ठ वन पैदावार खेती प्रवर्धन तथा बजारीकरणका लागि मूल्य श्रृङ्खलाको विश्लेषण तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरूका आधारमा जडीवुटी विशेष क्षेत्र तोकौ स्थानीय उपभोक्ताहरूको जीविकोपार्जन तथा राजश्व अभिवृद्धि हुने विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । जडीवुटीको अध्ययन, अनुसन्धान, मूल्य अभिवृद्धि र व्यापार प्रवर्द्धनका लागि गुणस्तर मापन सहितको प्रयोगशाला निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- दुर्लभ, लोपोन्मुख तथा रैथाने प्राणी र वनस्पतिहरू सम्वन्धी संरक्षण शिक्षा, मनोरञ्जन, स्व-स्थानीय र पर-स्थानीय संरक्षणका लागि नयाँ प्राणी र वनस्पति उद्यानहरूको स्थापना गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ । स्थानीय र भौगोलिक सूचना प्रणालीका आधारमा वन्यजन्तुहरूको वासस्थान र जैविक मार्गको पहिचान तथा प्रभावकारी व्यवस्थापन मार्फत मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व न्युनीकरण गरिनेछ । प्रदेश भित्र चिडियाखाना संचालनको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ । दुर्लभ वन्यजन्तु रेफाजको वासस्थान र जैविक विविधता संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

- चुरे लगायतका संवेदनशील जलाधार क्षेत्रको उपलव्धी र तल्लो तटीय सम्वन्धका आधारमा नदी प्रणालीमा आधारित एकीकृत जलाधार व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरी महत्त्वपूर्ण नदी, ताल, पोखरी, सिमसार तथा जलाधार क्षेत्रहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ । माटो, पानी र वनस्पतिको व्यवस्थापन गरी बाढी, पहिरो, भूक्षय नियन्त्रण, पूर्वाधार संरक्षण, सुख्खा क्षेत्र व्यवस्थापन र भूमिगत जल भण्डार पुनर्भरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी जमिनको उत्पादकत्व तथा जलाधार क्षेत्रले प्रदान गर्ने वातावरणीय सेवाहरूको अभिवृद्धि गरिनेछ ।

- वन क्षेत्रबाट वन नदीहरूको नदीजन्म पदार्थको अव्यवस्थित संकलन कार्यको नियन्त्रण तथा नियमन गरी दिगो संकलन र सदुपयोगको लागि सरोकार वालाहरूसंगको सहकार्यमा प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- विकास आयोजनाहरूका सबै चरणमा वातावरणीय पक्षलाई आन्तरिकीकरण गदै वातावरणीय प्रदूषण र फोहोलमैला हुने क्षेत्रहरूको पहिचान गरी प्राथमिकीकरणका

आधारमा स्थानीय तहहरूसंगको सहकार्यमा वातावरणीय स्वच्छता र पारिस्थितिकीय पद्धतिको दीर्घोपना कायम हुने गरी व्यवस्थापन गरिनेछ । जलवायु परिवर्तन र यसको प्रभाव नियन्त्रण गर्न जलवायु अनुकूलन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- वन, वातावरण तथा जलाधार क्षेत्रलाई आधुनिक सूचना प्रविधि मैत्री बनाउदै वैज्ञानिक अध्ययन अनुसन्धान, मानवश्रोत विकास प्रचार प्रसारका कार्यक्रम एकीकृत रूपमा संचालन गर्नकालागि वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र एवम् विश्वविद्यालयहरूसंग समन्वय गरिनेछ । सार्वजनिक पार्क, वनभोज स्थल, सिमसार क्षेत्र, मनोरञ्जन स्थल आदिको संचालन व्यवस्थापन र त्यसबाट प्राप्त प्रतिफल उपयोगमा सहकार्य गरिनेछ ।

- बराह क्षेत्र, हलेश्वरी, तुवाचुङ, पाथिभरा, माइसेवुङ, हिलिहाङ, खुवालुङमाईपोखरी सन्कपपुर लगायत प्रदेश भित्र रहेका ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक, पुरातात्विक र प्राकृतिक क्षेत्र तथा सम्पदाहरूको अवस्था, अवसर र चुनौतिहरूको पहिचान गरी

तिनको दीर्घो संरक्षण, प्रवर्द्धन र व्यवस्थापन मार्फत कोशी प्रदेशलाई आकर्षक, रमणीय, सुरक्षित र गुणस्तरीय पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गरी आन्तरिक तथा बाह्य र सीमापार पर्यटकलाई आकर्षित गरिनेछ ।

- प्रदेशको पर्यटन प्रवर्द्धन गर्नको लागि सामाजिक र मनोरञ्जनको क्षेत्रमा विद्यमान कलाकार, पर्वतारोही, सामाजिक व्यक्तित्वहरूलाई सदभावना द्रुतको रूपमा तोक्न आवश्यक प्रश्रय मिलाइनेछ । राष्ट्रिय विभूतिमहागुरु फाल्गुनन्द र किराँत धर्मगुरु आत्मनन्द लिङ्गेनको जन्म तथा तपस्यास्थालको विकास र प्रवर्द्धनका लागि गुरुयोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- कोशी प्रदेशमा आउने पर्यटकहरूको संख्या वृद्धि गर्न निर्माणाधीन तथा स्थापित गन्तव्यस्थलको पूर्वाधारको संरक्षण र विकासका लागि सरोकार वालाहरूसंगको सहयोग, समन्वय र साभेदारीमा आवश्यक संरचना निर्माण गरी प्राप्त उपलब्धिको न्यायोचित बाँडफाँडको व्यवस्था मिलाइनेछ । पर्यटन सूचना तथा सहायता केन्द्र, पर्यटकीय सुरक्षा व्यवस्था, पर्यटन शिक्षा र स्वास्थ्य तथा सगरमाथा लगायत हिमाली क्षेत्र एवम् पर्यटकीय स्थलको सरसफाईको प्रवर्द्धन गरिनेछ । विराटनगर र भद्रपुर विमानस्थल वाट प्रदेश भित्र र बाहिरका अन्य विमानस्थलहरूमा वाहिर सेवा संचालन गर्न समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

- खेलकुद पर्यटन, स्वास्थ्य पर्यटन, शैक्षिक पर्यटन, कृषि पर्यटन, चलचित्र पर्यटन, सांस्कृतिक पर्यटन, साहसिक पर्यटन, खगोल पर्यटन, बाँकी अन्तिम पेजमा...